

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

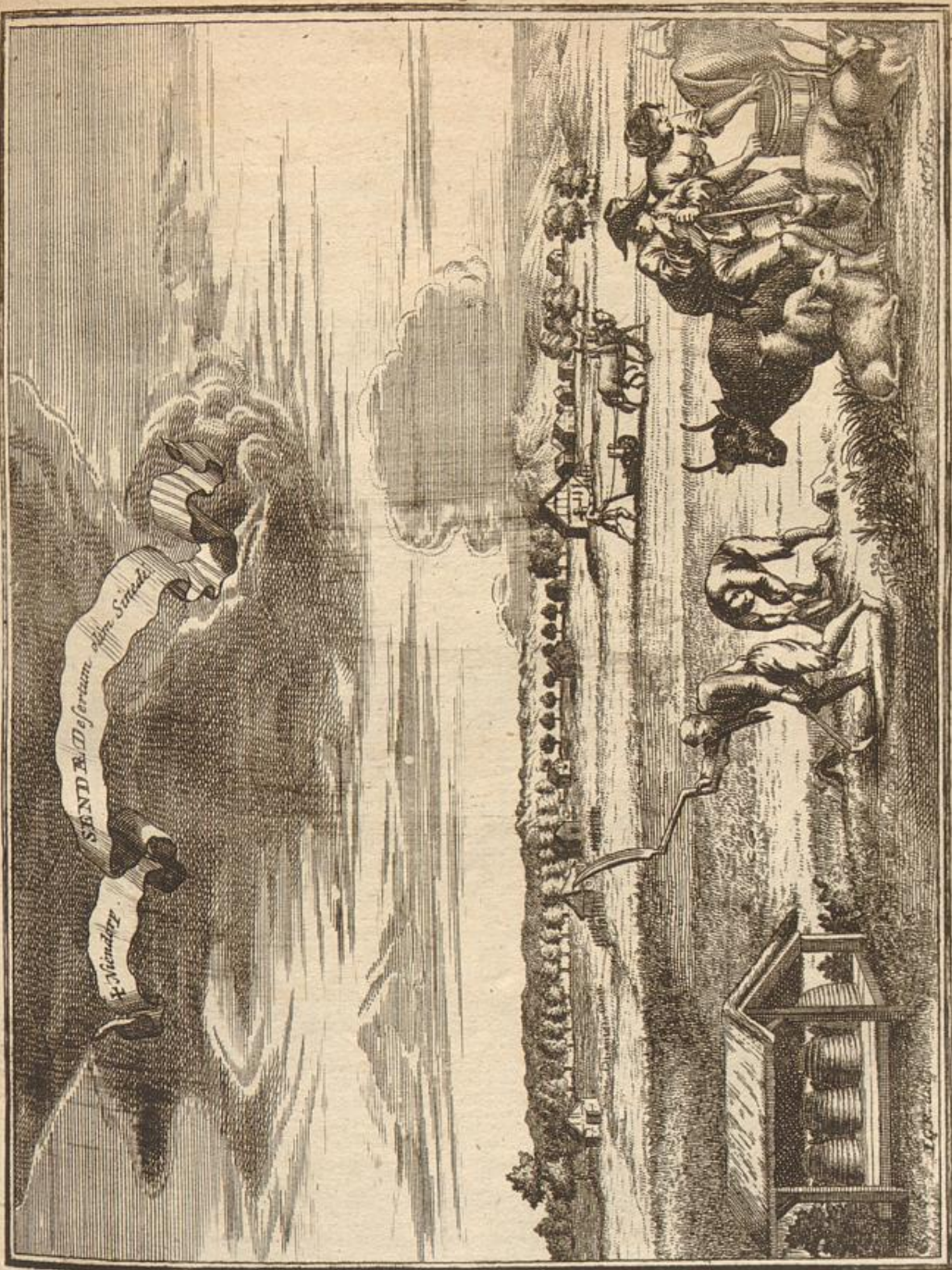
Monumenta Paderbornensia

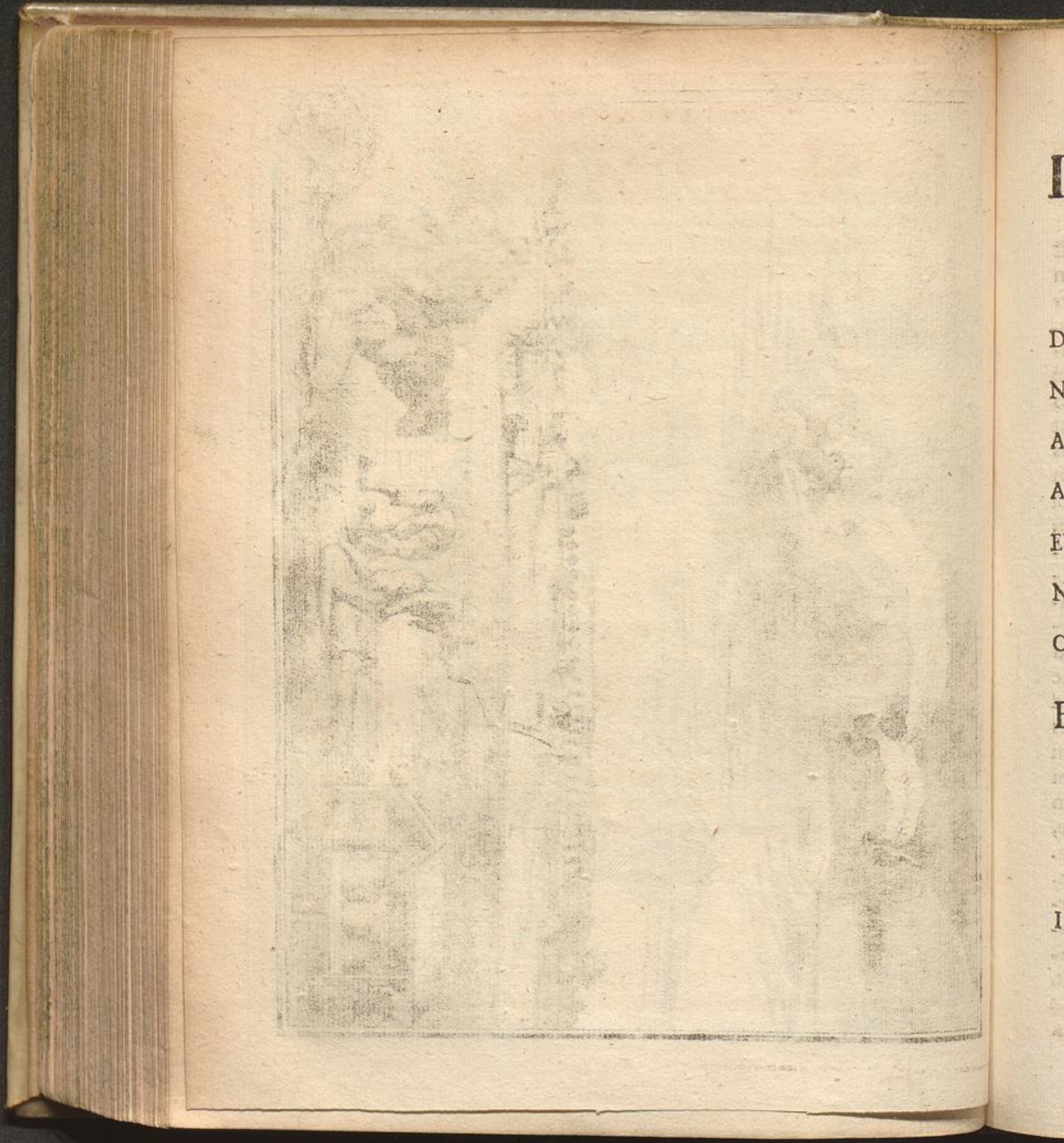
Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Francofurti ; Lipsiæ ; Norjbergæ, 1713

Desertum Sendae, olim Sinedi appellatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29975

D
N
A
A
E
N
O
F
I

DESERTUM SENDÆ,

OLIM SINEDI APPELLATUM.

MEMORIÆ SACRUM

DESERTOS. SINEDI. TRACTUS. HUMILESQUE. MYRICAS
 QUI. PERAGRAS. TUTUM. CARPE. VIATOR. ITER
 NON. HIC. INSIDIAS. NON. MILITIS. ARMA. TIMEBIS
 QUÆ. SECURA. QUIES. ARCET. ET. ALMA. THEMIS
 APTA. QUIDEM. PECORI. DEEST. ET. PASTORIBUS. UMBRA
 RARAQUE. POPULEAS. VENTILAT. AURÁ. COMAS
 ATTAMEN. HIC. APIBUS. DULCEM. GREGIBUSQUE. MINISTRAT
 UNDA. FREQUENS. POTUM. PABULA. GRATA. SOLUM
 ET. CAPUT. AMISIT. MEDIIS. HINC. EXIT. ARENIS
 ILLINC. UBERIBUS. LUPPIA. SURGIT. AQUIS
 NUNC. ETIAM. VIDEN?UT. CELEBRET. LOCÁ. VASTA. COLONUS
 SOLLICITARE. RUDEM. VOMERE. DOCTUS. HUMUM
 OMNIA. SIC. VINCIT. LABOR. IMPROBUS. OMNIA. CONTRA
 AGRICOLIS. PESSUM. SEGNIBUS. IRE. SOLENT

FERDINANDUS. DEI. ET. APO-
 STOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS
 PADERBORNENSIS. COADJUTOR. MO-
 NASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. CO-
 MES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BARO
 DE. FURSTENBERG

IN. DESERTUM. SENDÆ. OLIM. SINEDI. APPELLA-
 TUM. NOVIS. COLONIS. CUM. PUBLICO
 COMMODO. DEDUCTIS

M. H. P

Dd

NO-

NOTÆ.

DESERTOS SINEDI TRACTUS.] Hos nonnulli cum *Wintfelt* & *Sintfelt* malè confundunt; quandoquidem *Senda* desertum vastumque ericetum est, quod sub radicibus montis *Teutoburgiensis* longo porrectum spacio, per ditionem Paderbornensem, Lippiensem, Ravenbergensem & Ritbergensem, usque in diocesin Monasteriensem & Osnabrugensem excurrit, variis amnibus piscosis, ac præcipuè Amisæ Luppiaque fontibus irriguum. *Wintfelt* contra, planities in ipso saltu *Teutoburgiensi* eminet, & *Sendam* despicit. Locus, ut diximus, haud procul Hornâ, Lippiensis ditionis oppido, inclytus Romanâ clade, & victoriæ cognomine insignis. Quod & Lipsius in notis ad lib I. Annal. Tacit. num. 174. Philippus Cluverius, & alii complures agnoscunt, ut certa id nobis perpetuaque majorum fides tradidit. *Sintfelt* autem ager est frumentarius diocesis Paderbornensis, inter Burenâ oppidum & Cœnobium Dalheim longè latèque inter Wunnenbergam oppidum & arcem Wevelsburgum extensus, magnamque partem Baronatûs Burani, dynastiæ Wevelsburgensis, & totam præfecturam Wunnenbergensem complexus, ad Eresburgum, seu montem Martis, ut nunc vocamus, planis atque amplis sese fundis explicat, frumentorum quidem copiâ abundans, sed aquæ perennis pauperrimus. Cæterùm uti proximè *Sendam* clades Variana contigit, ita in ipsâ *Senda* Anno 1640. 16. Octobris, insigni Suecorum strage, Slangius eorum ductor, ab Hatzveldio Cæsariani exercitûs duce prope Luppia fontes est cæsus. Et Anno 1353. cum Dux Lancastriæ susceptâ contra Christiani nominis hostes expeditione, copias suas ex Anglia per Westphaliâ ducturus in Borussiam, quadringentos egregios milites è suis, multo cum auro præmisisset, Joannes de Patberg/ Hunoldus de Plettenberg/ & Comes de Netberg/ præpostero ejus sæculi more, quando latrocinia nullam habebant infamiam, nobiles publicarum viarum prædones, unâ cum suis comilitonibus, eodem in loco, Anglos hostiliter adorti profligarunt, ceperunt, dispoliaverunt. Ex Henrico de Hervordia Cleinsorgius in

MS.

ms. histor. Ecclesiast. Westphaliæ, & Joannes de Berfwordt in ms. Alphabeto Nobilit. Westphalicæ. *Sendam* verò antiqua Imperatorum ac Regum Germaniæ diplomata, Caroli Magni *Sinedi*, Ottonis III. *Sinede*, S. Henrici, *Sinidi*, *Sinedi*, & *Seneto*; literæ autem Bernardi Episcopi Paderb. de decima Hardehusanis An. 1153. data pro prædio Kiveninchusen, *Sinethe*; aliæque literæ *Synatha*, appellant. Liber ipsa diplomata Cæsarum in medium afferre, ut antiquum hujus deserti nomen, situs, & Paderbornensis in eo FORESTIUS, quo tamen maximam partem nunc fruuntur Lippienses Comites, Ecclesiæ Paderbornensis beneficiarii, illustretur.

IN nomine sanctæ & individue Trinitatis. OTTO superna favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Si locum divino cultui manicipatum igneque subitaneo cum ornatu & corroborationum paginis concrematum restaurare. ornare & iterum sublimare videbimur. scimus & certi sumus id non solum laude humana prædicandum. verum etiam divina mercede remunerandum. Cunctis igitur Ecclesiæ Dei fidelibus nostrisque astantibus & succedentibus compertum fore volumus. quod de incendio Paterbrunnensis Ecclesiæ nimium condolentes. præcepta antecessorum nostrorum & ea que nos ibidem obtulimus memorata sedi hac præceptali pagina renovamus iterumque confirmamus. de quibus unum est de Episcopatus statu. dehinc de tuitione atque mundiburdio ejusdem Ecclesiæ. & de omni proprietate ad eandem Ecclesiam pertinenti. & de electione Episcoporum inter clericos ejusdem Ecclesiæ. & de ejus hominibus tam liberis quam & servis nulla judiciaria persona constringendis nisi coram Advocato quem ipse Episcopus elegerit. Insuper renovamus & confirmamus jam habita sedi Comitatus super pagos Paterga. Aga. Treveresga. Auga. Soretfelt dictos. pro decimis nova Corbeia ad monasterium pertinentibus. & de proprietate clericorum si quis sine herede illorum obierit eidem Ecclesiæ concessa. & de tribus mansis in Tuissburg & in Trutmannia. & de Foresto quod incipit de Dellina flumine & tendit per Ardennam & SINEDE usque in viam quæ ducit ad Herisiam. Hæc igitur omnia quæ supra scripta habentur & quæ illa die tenere & possidere videbatur. quando combusta fuit. sæpe nominata sedi Paterbrunnensi in jus proprietarium

donamus. & firmissima traditione restauramus. Ea scilicet serie ut Dominus Retharius memorata sedis venerabilis Antistes omnesque sui successores universa quae ad Episcopum aliqua legali datione pertinent securiter obtineant. nostra omniumque nostrorum successorum & omnium mortalium contradictione remota. & ut haec renovatio & confirmatio stabilior cunctis permaneat temporibus. hanc paginam manu propria corroboravimus & sigilli nostri impressione insigniri praecipimus.

Signum Domni

OTTONIS Caesaris invictissimi.

Heribertus Cancellarius vice Willigisi Archiepiscopi recognovit.

Data Kal. Jan. Anno Dominicae Incarnationis Ml. Indiēt. XIII. Anno tertii Ottonis regnantis XVI. Imperii VI. Actum Romae feliciter. Amen.

IN nomine sanctae & individuae Trinitatis. HEINRICUS divina favente clementia Rex. Notum sit omnibus fidelibus nostris praesentibus scilicet & futuris. qualiter Nos incendio Paderbrunnensis Ecclesiae miserabili condolentes. petitionique nostri fidelis Retharii venerabilis Episcopi. qui eidem sedi modo praesse videtur. ut oportuit annuentes. in subplementum jam dictae Ecclesiae in jus concedimus. & per hoc regale praecipuum corroboramus FORESTUM. quod incipit de Luthera flumine. & tendit per Osnig & SINIDI usque in viam quae ducit ad Horibusam. & de hominibus praedicti Episcopi tam liberis quam & servis nulla judiciaria potestate constringendis. nisi coram Advocato quem ipse Episcopus elegerit. nostra omniumque nostrorum successorum & omnium mortalium contradictione remota. & ut haec confirmatio stabilior cunctis permaneat temporibus. hanc paginam manu propria corroboravimus & sigilli nostri impressione insigniri praecipimus.

Signum Domni HEINRICI

Regis invictissimi.

Egilbertus Cancellarius vice Willigisi Archicapellani recognovi.

Data XVII. Kalend. Octobr. Anno Dominicae Incarn. MII. Indiēt. I. Anno vero Domni Heinrichi Reg. I. Actum BOCHARDON.

IN nomine sanctae & individuae Trinitatis. HEINRICUS superna favente clementia Rex. Si locum divino cultui mancipatum igneque

que subitaneo cum ornatu & corroboracionum paginis concrematum. restaurare. ornare. & iterum sublimare videbimur. scimus & certi sumus. id non solum laude humana prædicandum verum etiam divina mercede remunerandum. Cunctis igitur ecclesia Dei fidelibus nostrisque astantibus & succedentibus. compertum fore volumus. quod de incendio Paterbrunnensis ecclesia nimium condolentes. præcepta antecessorum nostrorum & oblationes fidelium. memoratæ sedi hac præceptali pagina renovamus. iterumque confirmamus. de quibus unum est de Episcopatus statu. dehinc de tuitione atque mundiburdio ejusdem ecclesia & de omni proprietate ad eandem ecclesiam pertinenti. & de ejus hominibus tam liberis quam & servis nulla judiciaria persona constringendis. nisi coram Advocato quem ipse Episcopus elegerit. Insuper renovamus. & confirmamus. jam habitæ sedi. Comitatus super pagos Paterga. Aga. Threveresga. Auga. Sorehtfeld dictos. pro decimis nove Corbeia. ad monasterium pertinentibus. & de proprietate clericorum. si quis sine herede illorum abierit. eidem ecclesia concessa. & de tribus mansis in Tuisburg & in Trutmannia. & de FORESTO quod incipit de Delhna flumine. & tendit per Ardennam. & SINEDI. usque in viam quæ ducit ad Herisi. Hæc igitur omnia quæ supra scripta habentur. & quæ illa die tenere & possidere videbatur quando combusta fuit. sepe nominatæ sedi Paterbrunnensi. in jus proprietarium donamus. & firmissima traditione restauramus. Ea scilicet serie. ut Dominus Retharius memoratæ sedis venerabilis Antistes omnesque sui successores universa quæ ad Episcopum aliqua legali datione pertinent. securiter obtineant nostra omniumque nostrorum successorum & omnium mortalium contradictione remota. Et ut hæc renovatio. & confirmatio stabilior. cunctis permaneat temporibus. hanc paginam manu propria roboravimus & sigilli nostri impressione insigniri præcepimus.

Signum Domni HEINRICI

Regis invictissimi.

Egilbertus Cancellarius vice Willigisi Archicapellani recognovi.

Data IIII. Non. April. Anno Dominica Incarn. MIII. Indict. I. Anno vero Domni Heinrichi Reg. I. Actum Quidilingaburg.

Dd 3

Hæc

Hæc ex autographis Paderbornensibus damus, quod subijcimus, exemplar est diplomatis Osnabrugensis.

IN nomine sanctæ & individua Trinitatis. HEINRICUS divina favente clementia Rex. Noverit omnium fidelium nostrorum industria. qualiter Vir venerabilis Wodilulfus Osnabrugensis videlicet Ecclesie Episcopus nosterque fidelis. Serenitatis nostræ clementiam adiens postulavit. ut eidem Ecclesie suæ immunitatis & libertatis nostræ præceptum fieri mandaremus. per quod res & potestates quo suo Episcopo jure debentur. licentius ac plenius habere valuisset. Cujus petitioni ob amorem Domini nostri JESU Christi assensum præbentes insuper decrevimus. & hoc præceptum pro voto ejus conscribi jussimus. per quod firmiter præcipimus. ut sicut S. Ecclesie Clerici per totam Franciam & Saxoniam. & immunitatis tuitione. & antecessorum nostrorum Regum videlicet & Imperatorum auctoritate confirmantur. ita præfati Præsulis sedes sancta perpetuo per hoc nostrum præceptum Domino opitulante stabilita consistat eo pacto. ut nullus judex publicus neque aliqua judiciaria potestas. aut Comites vel Vicecomites sive Missi Dominici per tempora discurreres. loca illius Episcopalis ad placita habenda. vel freda vel parafreda exigenda. aut paratas faciendas. vel fidejussores tollendos. aut servos vel liberos sive Liddones & ceteros. & eos qui censum persolvere debent quod Mandschatt vocatur. ad pontem restaurandum aut corrigendum ullo unquam tempore astringendos ingredi valeant. Liceat etiam in eodem loco Osnabrugensi mercatum habere & monetam publicam instituire. & teloneum seu vectigal inde accipere omni tempore nemine contradicente. Sit quoque licentia præfato venerabili Episcopo ejusque successoribus & suo Advocato res prædictæ Ecclesie cum omnibus quæ possidet vel deinceps acquisierit quieto ordine possidere. suasque Ecclesias juste corrigere. & suas causas absque ulla contrarietate ordinare atque disponere. Insuper etiam ad ejusdem Ecclesie quoddam nemus vel forestum intra hæc loca situm. Farvinkel. Brutausen. Angarn. Osning. SENETO. Bergeshovel. Drenunameri & Wesfeldumeri. cum omni integritate. in porcis videlicet silvaticis atque cervis omnique venatione. quæ sub banno usuali more ad forestum deputatur. in perpetuum proprie-

prietatis usum donavimus ea videlicet ratione. ut nullus contumacia deditus nemus prelibatum nostro scilicet banno munitum. sine predictæ sedis Episcopi vel Pastoris licentia studio venandi vel aliquod hujuscemodi negotium peragendi. sicuti nostri patres & antecessores suis predecessoribus sanxerunt præsumat intrare. Quod si quispiam parvipendens tentaverit. sciat se tam divina quam & nostræ ultionis vindictam incursum. nec non debitum pro delicto in regalem fiscum redditurum. Et ut hoc verius credatur. ac per futura tempora diligentius conservetur. hoc Regiæ immunitatis insigne manu propria firmavimus. & sigillo nostro imprimi jussimus.

Signum Domni HEINRICI.

Regis invictissimi.

Egilbertus Cancellarius vice Willigisi Archicapellani recognovit.

Data v. Kal. August. Anno Dominicæ Incarnationis MII. Indictione XV. Anno vero Domni Heinrichi Regis primo. Actum Merseburc.

FONS